

## Raadsvoorstel

Openbare Raadsvergadering

Datum

22 september 2026

Agendapunt

Onderwerp Verordening sociaal medische indicatie 2026  
Portefeuillehouder(s) Mevrouw dr. I.C.H. Mathijssen (wethouder)

### 1. Onderwerp

Verordening sociaal medische indicatie 2026.

### 2. Inleiding

#### *Aanleiding*

De sociaal-medische indicatie (hierna: SMI) is een gemeentelijke vangnetregeling voor gezinnen met sociaal-medische problematiek die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag. Het betreft gezinnen met kinderen tot en met 12 jaar, waarbij de ouders door bijvoorbeeld lichamelijke of psychische beperkingen of een sociale crisissituatie niet in staat zijn om (volledig) voor hun kinderen te zorgen. Met deze regeling kunnen gemeenten deze gezinnen tijdelijk ondersteunen door bij te dragen in de kosten van kinderopvang.

De regeling SMI ontbreekt in landelijke wetgeving, waardoor er geen wettelijke basis is voor de financiering. Gemeenten moeten daarom zelf lokaal maatwerk leveren. Gelet hierop is in 2023 is voor deze tegemoetkoming een subsidieregeling vastgesteld. De regeling is tot stand gekomen zonder bovenliggend beleidskader.

Gemeenten zijn vrij in hoe zij, passend bij lokale situaties, invulling geven aan SMI. Gezien deze beleidsruimte ontstaan in de uitvoeringspraktijk onderlinge verschillen tussen gemeenten. Het ministerie van sociale zaken en werkgelegenheid (hierna: SZW) voerde daarom onderzoek uit naar de manier waarop gemeenten SMI hebben ingericht. Onze regeling blijkt beperkt en biedt onvoldoende ondersteuning aan gezinnen in vergelijking met die van anderen. De klantregisseurs bevestigen dit tijdens de evaluatie. De VNG heeft naar aanleiding van het onderzoek een handreiking opgesteld waarin gemeenten wordt geadviseerd een basisaanbod in een verordening vast te leggen om zo meer uniformiteit en juridische borging te realiseren. Met dit voorstel komen we daaraan tegemoet.

Daarnaast wees de evaluatie met de klantregisseurs uit dat het zorgvuldig beoordelen van aanvragen en begeleiden van gezinnen naar duurzame oplossingen en zelfredzaamheid meer tijd en kennis vergt dan vooraf voorzien. Hierdoor komt de werkvoorraad bij klantregisseurs onder druk te staan. Daarom is aan het college voorgesteld Kindermediair B.V. voor twee jaar in te zetten voor de uitvoering van SMI. De tijdelijke inzet van Kindermediair is gericht op het overdragen van specialistische kennis en het versterken van de deskundigheid van klantregisseurs. Het doel is dat de klantregisseurs na afloop over voldoende kennis en vaardigheden beschikken om de uitvoering van de regeling zelfstandig voort te zetten.

#### *Beoogd effect*

De verordening draagt bij aan de programmabegroting van het sociaal domein: meer jeugdigen groeien gezond en veilig op, krijgen kansen en ontwikkelen talenten.

#### *Proces tot nu toe*

- In 2023 is de subsidieregeling Sociaal Medische Indicatie gemeente Leudal 2023 vastgesteld (BenW/3197).
- In 2024 en 2025 is de subsidieregeling geëvalueerd. Deze evaluatie heeft geleid tot de bovengenoemde resultaten en conclusies.

### 3. Voorstel aan de Raad

#### Voorstel aan de Raad

1. De verordening voor Sociaal Medische Indicatie Leudal 2026 conform bijgevoegd concept vast te stellen.

### 4. Argumenten

#### 1.1. De sociaal medische indicatie wordt gezien als effectieve preventieve regeling.

SMI blijkt volgens onderzoek van SZW een effectief instrument binnen het gemeentelijk preventiebeleid, omdat het vroegtijdig ondersteuning biedt aan gezinnen. Door tijdelijke kinderopvang te faciliteren, worden ouders ontlast en wordt de ontwikkeling van het kind ondersteund in een stabielere opvoedsituatie.

Steeds vaker wordt SMI niet alleen gezien als een financiële tegemoetkoming, maar als een sociaal instrument dat is verbonden met domeinen als Jeugd, Wmo en Onderwijs. Indicering vindt regelmatig plaats via CJG, die het gezin kennen en de benodigde ondersteuning beter kunnen inschatten. Hierdoor sluit SMI beter aan op de bredere hulpstructuur. Daarmee fungeert SMI als vroegtijdige interventie. Het kan escalatie voorkomen en zwaardere zorg vanuit bijvoorbeeld de Jeugdwet of Wmo verminderen. Daarmee is SMI een belangrijke preventieve schakel binnen het sociaal domein.

#### 1.2. De reikwijdte van de regeling is verruimd.

Ten opzichte van de subsidieregeling uit 2023 is de reikwijdte van de regeling verruimd. Waar voorheen uitsluitend gebruik kon worden gemaakt van kinderdagverblijven, behoort nu ook gastouderopvang tot de regeling, mits deze geregistreerd is in het Landelijk Register Kinderopvang (LRK). Hiermee blijft geborgd dat sprake is van kwalitatief verantwoorde opvang, onder toezicht van de GGD. Met deze wijziging ontstaat meer flexibiliteit om aan te sluiten bij de behoeften van het gezin en de beschikbare opvangmogelijkheden.

#### 1.3. De maximale omvang van de toekenning is verruimd en sluit aan bij de landelijke praktijknorm.

Uit onderzoek blijkt dat ruim 60% van de gemeenten in Nederland geen maximumaantal dagdelen toekent. Gemeenten die wel een maximum hanteren, kennen vier dagdelen toe conform het advies van de VNG. De huidige regeling in Leudal biedt tegemoetkoming voor maximaal twee dagdelen per week, echter is in 25% via de hardheidsclausule ook vier dagdelen toegekend. In de verordening is daarom het maximum verruimd naar vier dagdelen. Per situatie wordt beoordeeld of een toekenning van minder dagdelen toereikend is.

#### 1.4. De maximale looptijd van de toekenning is verruimd en sluit aan bij de landelijke praktijknorm.

Uit onderzoek blijkt dat gemeenten regelmatig herindicaties afgeven. In Leudal betreft dit meer dan 50% van de toekenningen. Het advies is nu een langere toekenningsduur, bij voorkeur negen maanden. Kortdurende hulp beslaat doorgaans namelijk 5 tot 8 maanden, exclusief wachttijden. Om die reden is in de verordening de maximale looptijd verruimd van zes naar negen maanden. Per situatie wordt beoordeeld of een kortere duur passend is. In uitzonderlijke gevallen kan de beschikking éénmalig worden verlengd met 3 maanden, conform de huidige regeling.

#### 1.5 Door een verplichte intake wordt een zorgvuldige beoordeling gewaarborgd.

In Leudal wordt slechts in 25% van de aanvragen een (huis)bezoek of gesprek ingepland, waardoor in de beginfase onvoldoende wordt onderzocht welke ondersteuning het gezin nodig heeft. In de verordening is daarom een intake opgenomen, ook wanneer de indicatie afkomstig is van de GGD of het CJG. Tijdens deze intake wordt samen met het gezin bekeken welke ondersteuning het meest passend is. Daarbij wordt onder andere gekeken naar de omvang en duur van de voorziening, mogelijke voorliggende voorzieningen en het moment waarop de SMI kan ingaan.

#### 1.6 De zelfredzaamheid van ouders wordt gestimuleerd.

Er wordt momenteel in beperkte mate met ouders gewerkt aan duurzame oplossingen en zelfredzaamheid. In de verordening is daarom opgenomen dat bij een toekenningsbesluit een plan van aanpak wordt opgesteld. Hierin worden de rechten en plichten van ouders vastgelegd, waaronder de inspanning om toe te werken naar een structurele oplossing en het benutten van het eigen netwerk. Daarnaast wordt vastgelegd welke partijen betrokken zijn bij de ondersteuning en vinden tussentijdse evaluaties plaats om de voortgang en ontwikkelingen te monitoren.

## 5. Risico's

Dit voorstel kent geen risico's.

## 6. Juridische context

De regeling voor kinderopvang op basis van een sociaal-medische indicatie betreft een gemeentelijke vangnetvoorziening. Deze taak is in 2005 door het Rijk bij gemeenten belegd, zonder daarvoor een wettelijke grondslag op te nemen. Uit een door het Rijk in 2016 uitgevoerd onderzoek naar de uitvoering van deze taak is geconcludeerd dat landelijke wettelijke verankering niet noodzakelijk is, omdat de decentrale uitvoering over het algemeen naar behoren functioneert.

Bij de vaststelling van de subsidieregeling in 2023 is aangesloten bij artikel 2 van de Algemene Subsidieverordening. Toepassing van de Algemene Subsidieverordening veronderstelt echter dat de subsidie wordt verstrekt op basis van een door het bevoegde bestuursorgaan vastgesteld beleidskader. Voor de SMI-regeling ontbreekt een dergelijk kaderstellend beleid. Evenmin kan de Wet kinderopvang als grondslag of beleidskader dienen. De door het Rijk beoogde wettelijke verankering van deze voorziening heeft immers niet plaatsgevonden. Gelet hierop, is vaststelling van een verordening aangewezen. De raad is bevoegd tot vaststelling van de verordening op grond van artikel 147 en 149 Gemeentewet.

De verordening sluit aan bij de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor het bevorderen van participatie, preventie en ondersteuning van gezinnen, zoals deze onder meer voortvloeit uit de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, alsmede de beleidsruimte het bevoegde bestuursorgaan heeft bij de inzet van aanvullende voorzieningen zoals SMI.

## 7. Financiële toelichting

|                          | 2026                                | 2027    | 2028    | 2029    |
|--------------------------|-------------------------------------|---------|---------|---------|
| <b>Kostenplaats</b>      | 66010502 - Kinderopvang             |         |         |         |
| <b>Kostensoort</b>       | 4438150 - Bijdrage subsidieregeling |         |         |         |
| <b>Begroting</b>         | 184.333                             | 184.572 | 184.810 | 184.810 |
| <b>Realisatie</b>        | 87.855                              |         |         |         |
| <b>Verplichtingen</b>    | 35.166                              | 80.000  | 80.000  | 80.000  |
| <b>Restant</b>           | 61.312                              | 104.572 | 104.810 | 104.810 |
| <b>Kosten dit advies</b> | 35.000                              | 70.000  | 70.000  | 70.000  |
| <b>Restant</b>           | 26.312                              | 34.572  | 34.572  | 34.572  |

Dit voorstel heeft geen financiële consequenties.

Het budget voor kinderopvang wordt ingezet voor twee subsidiestromen: het peuterprogramma en de tegemoetkoming voor tijdelijke kinderopvang op basis van een sociaal-medische indicatie (SMI). Het totale beschikbare budget bedraagt € 184.333. Hiervan is circa € 80.000 geraamd voor het peuterprogramma en

€ 70.000 voor de uitvoering van de SMI-regeling. De afgelopen jaren was sprake van een onderbesteding op het SMI-budget; de uitgaven varieerden tussen € 40.000 en € 60.000 per jaar. Uitgaande van een structurele inzet van € 80.000 voor het peuterprogramma resteert jaarlijks circa € 104.000 voor de SMI-regeling.

Op basis van de hoeveelheid toegepaste hardheidsclausules en het gemiddelde aantal aanvragen in de afgelopen jaren (15 tot 20 per jaar) wordt verwacht dat de financiële gevolgen van de nieuwe verordening beperkt blijven en binnen het budget kunnen worden opgevangen. De tijdelijke uitvoeringskosten ten behoeve van Kindermediair B.V. passen binnen het restant budget en kunnen daaruit worden bekostigd.

Het resterende bedrag wordt vanaf 2027 beschikbaar gehouden als financiële buffer, aangezien de uitgaven voor zowel het peuterprogramma als de SMI-regeling jaarlijks kunnen fluctueren. Mocht het beschikbare budget onverhoopt niet toereikend zijn, dan kan een eventueel incidenteel tekort worden opgevangen vanuit de formatieruimte.

## 8. Communicatie

De verordening wordt gepubliceerd op [overheid.nl](https://overheid.nl) en op de gemeentesite van Leudal.

## 9. Vervolg

De kinderopvangorganisaties en gastouders worden ingelicht over de nieuwe verordening.

## 10. Bijlagen

Bijlage besluitvorming

1. Concept verordening sociaal medische indicatie Leudal 2026
2. Concept raadsbesluit verordening sociaal medische indicatie Leudal 2026

Heythuysen, 14 juli 2026

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN LEUDAL,  
De gemeentesecretaris,

De burgemeester,

mr. drs. J.J.Th.L. Geraedts

D.H. Schmalschläger